L. 169.

II. KURENDA SZKOLNA.

1863.

L. Kość. 3701. z. r. 1862.

Ustawa ku zabespieczeniu osobistéj wolności.

Dziennik Praw Państwa w Zeszycie XXXIX. r. 1862 zawiera Ustawę z 24. Paź. 186 L. 87 pod tytułem: „Gesetz zum Schutze der persönlichen Freiheit" którą ponieważ się wszystkich tyczy, oddrukować poleciliśmy w Kurendzie szkolnéj.. służącéj tak Szanownemu Duchowieństwu jako i Nauczycielstwu. Osnowa jej następująca:

„Ueber Antrag beider Häuser Meines Reichsrathes finde Ich, um die Freiheit der Person gegen Uebergriffe der öffentlichen Gewalt zu schützen, Folgendes zu verordnen:

§. 1. Niemand darf seinem gesetzlichen Richter entzogen werden.

§. 2. Die Verhaftung einer Person darf nur kraft eines richterlichen, mit Gründen versehenen Befehles erfolgen.

Dieser Befehl muß sogleich bei der Verhaftung oder doch innerhalb der nächsten 24 Stunden dem Verhafteten zugestellt werden.

§. 3. Wegen eines durch die strafbare Handlung verursachten großen öffentlichen Aergernisses (Strafprozeßordnung) §. 156, lit. d), und §. 424) kann weder die Verwahrungs- noch die Untersuchungshaft verhängt werden.

§. 4. Die zur Anhaltung berechtigten Organe der öffentlichen Gewalt dürfen zwar in den vom Gesetze bestimmten Fällen eine Person in Verwahrung nehmen, sie müssen aber Jeden, den sie in Verwahrung genommen haben, innerhalb der nächsten 48 Stunden entweder freilassen oder an die zuständige Behörde abliefern.

Unter der zuständigen Behörde ist diejenige zu verstehen, welcher das weitere Verfahren bezüglich der in Verwahrung genommenen Person nach Maßgabe des Falles gesetzlich zukommt.

§. 5. Niemand kann zum Aufenthalte in einem bestimmten Orte oder Gebiete ohne rechtlich begründete Verpflichtung verhalten (internirt, confinirt) werden.

Ebenso darf Niemand außer den durch ein Gesetz bezeichneten Fällen aus einem bestimmten Orte oder Gebiete ausgewiesen werden.

§. 6. Jede in Ausübung des Amtes oder Dienstes gegen die vorstehenden Bestimmungen vorgenommene Beschränkung der persönlichen Freiheit ist im Falle des bösen Vorsatzes als Verbrechen des Mißbrauches der Amtsgewalt (§. 101 des Strafgesetzes) zu behandeln, außer diesem Falle aber als Uebertretung mit Arrest bis zu drei Monaten, und bei wiederholter Verurtheilung mit eben so langem strengen Arreste zu bestrafen.

§. 7. Die wegen des Verdachtes der Flucht (Strafproceßordnung §. 151, lit. a), §. 156, lit c), §. 424) verhängte Verwahrungs= oder Untersuchungshaft muß gegen Caution oder Bürgschaft für eine vom Gerichte mit Rücksicht auf die Folgen der strafbaren Hand= lung die Verhältnisse der Person des Verhafteten und das Vermögen des Sicherheit Lei= stenden zu bestimmende Summe auf Verlangen unterbleiben oder aufgehoben werden. Jedoch hat der Beschuldigte mittelst Handgelöbnisses zu versprechen, daß er sich bis zur rechtskräf= tigen Entscheidung nicht entfernen noch verborgen halten, noch auch die Untersuchung zu vereiteln suchen werde.

Die Cautions= oder Bürgschaftssumme ist entweder in barem Gelde oder in auf den Ueberbringer lautenden österreichischen Staatsschuldverschreibungen, nach dem Börsecurse des Erlagstages berechnet, gerichtlich zu hinterlegen oder durch Pfandbestellung auf unbe= wegliche Güter oder durch taugliche Bürgen (§. 1374 des allgemeinen bürgerlichen Gesetz= buches), welche sich zugleich als Zahler verpflichten, sicherzustellen.

§. 8. Die Cautions= oder Bürgschaftssumme ist vom Gerichte für verfallen zu erklären, wenn sich der B schuldigte ohne Erlaubniß von seinem Wohnorte entfernt oder über die an ihn ergangene Vorladung, welche im Falle seiner Nichtauffindung in seiner Wohnung anzuschlagen ist, binnen drei Tagen vor Gericht nicht erscheint.

Dieses Erkenntniß ist, sobald es rechtskräftig geworden, gleich jedem Civilurtheile exekutionsfähig. Die verfallenen Sihercheitsbeträge sind an die Staatscasse abzuführen; doch hat der durch die strafbare Handlung Beschädigte das Recht, zu verlangen, daß vor Allem seine Entschädigungsansprüche daraus befriedigt werden.

§. 9. Wenn der Beschuldigte nach gestatteter Freilassung Anstalten zur Flucht trifft, oder wenn neue Umstände vorkommen, die seine Verhaftung erfordern, so hat ungeachtet der Sicherheitsleistung die Verhaftung desselben einzutreten; ist die Verhaftung in diesen Fällen erfolgt, so wird die Cautions= oder Bürgschafcssumme frei.

Dasselbe ist der Fall, sobald die Entscheidung rechtskräftig geworden ist.

§. 10. Unter Beobachtung der vorstehenden, die Cautions= oder Bürgfchaftsleistung betreffenden Vorschriften kann die Belassung auf freiem Fuße oder die Versetzung auf den= selben auch bei dringenden Anzeigen eines Verbrecheus, welches wenigstens mit fünfjähriger Kerkerstrafe bedroht ist, jedoch nur von dem höheren Gerichtshofe bewilligt werden.

Der Polizeiminister und der Leiter Meines Justizministeriums sind mit dem Vollzuge dieses Gesetzes beanftragt.

Franz Joseph m. p.

Erzherzog **Rainer** m. p.

Lasser m. p. **Mecséry** m. p.

Auf Allerhöchste Anordnug:
Freiherr von Ransonnet m. p."

Z Konsystorza Biskupiego Tarnów 31. Grud. 1863.

L. 58.

Książki dla ubogich dzieci rozesłane. Tabell przepisów szkolnych polskich już niema i t. d.

Podług Oznajmienia Wys. C. K. Komissyi Namiestniczéj Krakow. z d. 6. Stycz. r. b. L. 58. Wiedeńska Dyrekcyja wydawnictwa ksiąg szkolnych pod d. 6. Wrześ. r. z. L. 778 rozesłała *paki z książkami dla dzieci ubogich* do C. K. Urzędów Obwodowych, do których więc Urzęda nadzorcze szkolne niech po nie się udają, i donosi razem, że *Tabell przepisów szkolnych polskich* (die poln. Schulgesetze in Oktav.) już dostać nie można, i tak owe już więcéj drukowane nie będą... co do wiadomości niniejszém podaje się.

Tarnów d. 22. Sty. 1863.

L. 123.

OBWIESZCZENIE

o opróżnionéj posadzie nauczycielskiéj.

Przy głównéj szkole *w Nowymtargu* Obwodu Sandeckiego *posada nauczyciela* patronatu miejskiego z roczną płacą 210 złr. a. w. po zejściu ś. p. Franc. Aroniego 22. Grud. r. 1862, którego duszę modłom PP. Nauczycieli i t. d. polecamy, opróżnioną została.

Ubiegający się o nię, mają swoje należycie sporządzone podania, nieprzekraczając istniejących stęplowych przepisów zwykłą drogą najdaléj do *30. Kwietnia 1863* Biskupiemu Konsystorzowi przedłożyć.

Tarnów dnia 14. Lutego 1863.

L. 174.

Książeczka o morwach za 5 kr. i nasienie morwowe bezpłatnie.

W. P. Dr. Kozubowski, Profesor Uniwersytetu Jagielońskiego w Krakowie ustępuje Nam 60 książeczek o „sposobach rozmnożenia morw“ za 5 kr. z dodatkiem pewnéj ilości nasienia morwowego... celem zaprowadzenia póżniéj jedwabnictwa, tak korzystnego, któreby mogło stanowić obfite rzodło polepszenia losu PP. Nauczycielom wiejskim.

Oceniając ważność tego przedmiotu i wyprawiając po 2 egzemplarze ⅌. dla każdego Dekanatu za 10 kr. z 2. paczkami nasienia morwowego... zachęcamy JJXX. Dusz Pasterzy i PP. Nauczycieli do pielęgnowania téj gałęzi przemysłu a oczekując kwoty 10 kr. tuszymy sobie, że liczne będą zamowiny tego dziełka i nasionka.

Tarnów 25. Lut. 1863.

L. K. 2613. z r. 1862.

Krótka nauka gospodarstwa wiejskiego dla użytku w szkółkach parafialnych.

Nauka 2.

O rodzajach ziemi.

Ciąg dalszy do Kur. XVI. szkol. z r. 1862.

Pyt. Czy glina czysta, lub sam piasek są urodzajne?

Pyt. Cóż tedy potrzebuje rola, aby urodzajną była?

Odp. Rola, aby była *urodzajną*, potrzebuje stosownych części gliny, piasku i pruchnicy, czyli nawozu. n. p. na 100 części ziemi trzeba 10 do 30 części pruchnicy, 50 do 70 gliny — 20 do 40 piasku — a taka rola jest *urodzajną*.

Tu nauczyciel może zastósować naukę rachunków do gospodarstwa postępując n. p. w ten sposób. Sto części, czy to na wag^, czy na miarę bierze się za podstawę obrachunku składu roli — i tak n. p. rola piasczysta mogłaby mieć 60 części piasku, 30 gliny, 10 pruchnicy razem 100; — rola gliniasta mogłaby mieć 65 części , 20 piasku, 15 pruchnicy, razem 100 — Nauczyciel może więc zadać: Napisz i obrachuj mi skład ro.., wapiennej, piasczystéj, bardzo dobréj i t. p. tyle, wiele razem?

Pyt. Wieleż więc mamy głównych rodzajów roli?

Odp. W ogólności mamy trzy główne rodzaje roli, jako to: rola *gliniasta*, rola *piasczysta* i *pruchnica*, czyli rola bez nawozu *urodzajna.*

Tu trzeba dzieci na to uważnymi uczynić, iż oprócz tych trzech głównych mamy jeszcze wiele innych rodzajów ziemi, które z różnego pomieszania gliny, piasku, pruchnicy, wapna i rozmajtych krószczów między sobą, powstają — i tak ziemia, która w sobie trzecią część albo więcéj wapna zawiera, nazywa się wapienna. Jeżeli zaś w mniejszéj ilości wapno pomieszane jest z gliną lub z piaskiem, to taka ziemia nazywa się marglowa.

Czysta glina, która w sobie bardzo mało, albo żadnego nie zawiera piasku, nazywa się gliną garncarską. Glina ciemno-popielata także bez piasku nazywa się iłem, ziemia czarna pomięszana częściowo z piaskiem częściowo z gliną i trochę z wapnem, nazywa się rędzinną.

Chcąc poznać, czy ziemia w sobie wapno zawiera, bierze się bryłę téj ziemi i wysusza, a potem poléwa dobrym octem lub witriolem wodą rozpuszczonym, a jeżeli ten płyn pocznie się mocno burzyć i warzyć, to jest oznaką wapna.

Nauka 3.

O roli gliniastéj i jéj uprawie w ogólności.

Rola największym skarbem gospodarza, Bo go odzieżą i chlebem obdarza, Więc jako matkę trzeba ją miłować, I dobrze wiedzieć, jak ją pielęgnować, Jak jéj dogadzać, czem nawozić trzeba, By nam dawała, dużo, dużo chleba!

Pyt. Dla czego sama czysta glina jest *nieurodzajną*?

Odp. Sama czysta glina jest *nieurodzajną* dla tego, bo podczas słoty nie przepuszcza wilgoci, a po długim dészczu, jak wodą nasiąknie, nie prędko znów wysycha, więc korzonki roślin w niéj gniją; jeżeli zaś są dłuższe upały, to tak stwardnieje i stężeje, iż się w niéj rośliny zakorzeniać, i rozrastać nie mogą.

Pyt. Cóż zatem wypada czynić, aby taka rola *urodzajniéjszą* się stała?

Odp. Trzeba się starać, aby taką rolę *spulchnić.*

Pyt. A jakimże sposobem to się stać może?

Odp. To się stać może: 1. Przez dobre nawożenie, bo z nawozu staje się pruchnica, a pruchnica rolę pulchni. 2. Przez wapnienie, które niszczy szkodliwe kwasy, ogrzéwa rolę, i ścisłą kruszy ziemię. 3. Przez marglowanie, bo margiel za pomocą swych części wapiennych pulchni ścisłą rolę i rozgrzéwa ziemię. Margiel musi być jednak stósownie do roli dobierany. Na rolę zimną i sapowatą najlepszy jest margiel wapnisty — na rolę ścisłą margiel piasczysty. 4. Gdyby w bliskości roli ścisło — gliniastéj był piasek, lub jeszcze lepiéj namół piasczysty, toby się przez nawóz takiego namółu bardzo poprawiła. 5. Dobrze także ścisłą glinkę do uprawy na wiosnę, głębiéj podorywać w jesieni, by ją mrozy rozsadzać i pulchnić a wpływy powietrza użyźniać mogły. Ale skutki takiéj poprawy dopiero w drugim lub trzecim roku okazywać się zwykły. — C. d. n.

Z Konsystorza Biskupiego.

Tarnów dnia 25. Lut. 1863.

Józef Alojzy,
Biskup Tarnowski.

Jan Figwer,
Kanclerz prow.

Tarnów i Jasło. Drukiem A. Rusinowskiego, 1863.